

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

Власва Марина Борисівна

УДК: 330.142

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування «Теорії та моделі
управління економікою»
(назва магістерської програми)
на тему: **«Інвестиційний сектор економіки: розвиток в умовах 3
промислової революції»**

Виконавець:
студентка факультету Економіки і
управління підприємництвом Власва М.Б.

Науковий керівник:
Професор кафедри ЗЕТ та ЕП
д.е.н., проф. Жданова Л.Л.

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: доктор економічних наук, професор

Жданова Людмила Леонідівна

професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету, м. Одеса.

Рецензент: доктор економічних наук., професор

Уманець Тетяна Василівна

професор Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса.

Захист відбудеться “15” січня 2017 року о 9.00 годині на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 214.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження зумовлена нерозвиненістю ринкових інституцій та інструментарію в інвестиційній сфері України, домінуванням громіздких кредитних форм фінансування відтворювальних процесів, відсутністю належної нормативно-правової бази, яка регламентує роботу фондового та інших сегментів інвестиційного сектора, а також відповідної інфраструктури, необхідністю переведення деяких видів інвестиційних операцій у правове русло та ін.

Метою дослідження є розробка теоретичних засад формування стратегії розвитку та регулювання інвестиційного сектора України під впливом динамічних змін його кон'юнктури, загострення конкуренції на ньому та глобалізаційних процесів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- виокремити теоретичні аспекти дослідження виробництва як провідного сегменту в інвестиційному секторі економіки;
- провести аналіз ринку інвестиційних товарів в умовах третьої промислової революції;
- дослідити проблеми та перспективи розвитку інвестиційного сектора економіки;
- оцінити вплив іноземного капіталу на стратегію розвитку інвестиційного сектора України;

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в рамках інвестиційного сектора економіки між покупцями та продавцями інвестиційних ресурсів, посередниками та регуляторами цього сектора.

Предметом дослідження є науково-методологічні засади та практичний інструментарій формування стратегії розвитку та регулювання ринку інвестиційних товарів України.

Методи дослідження. Методологічну основу кваліфікаційної роботи становлять сукупність принципів, прийомів, загальнотеоретичних,

спеціальних та міждисциплінарних методів наукового дослідження. Для досягнення встановленої мети та розв'язання визначених завдань використано методи: метод теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу, індукції і дедукції – для визначення сутності та змісту поняття «інвестиційний сектор»; структурно-логічного аналізу – для побудови логіки та структури дослідження; системного аналізу – для формування концептуальної моделі інвестиційного сектора, його розвитку в умовах Третьої промислової революції;; метод аналізу та синтезу – для дослідження досвіду розвинутих країн світу в умовах Третьої промислової революції; методи статистичного та економіко-математичного аналізу і моделювання – для визначення основних тенденцій розвитку інвестиційного сектора глобальної економічної системи та національної моделі інноваційного розвитку;

Інформаційною базою є нормативно-законодавча база України, праці вітчизняних і закордонних фахівців, періодичні видання, вітчизняні та закордонні підручники з економічних дисциплін, монографії.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (68 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок, основний зміст викладено на 90 сторінках. Робота містить 4 рисунки.

Публікації. Під час написання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю:

Влаєва М.Б. Ринок інвестицій: трактування його сутності. Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Покританівські читання». – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С.110-111.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Слово «революція» означає різку і радикальну зміну. Революції відбувалися в ході історичного розвитку людства, коли нові технології і нові способи сприйняття світу викликали фундаментальні зміни економічних систем і соціальних структур. Оскільки тут як система координат використовується історія, раптовість таких змін може формуватися протягом багатьох років.

Перше кардинальне зрушення в образі життя людини – перехід від збирача до землеробства – стався десять тисяч років назад завдяки одомашненню тварин. Аграрна революція була побудована на з'єднанні сили тварин і людей в цілях забезпечення виробництва, транспортування і комунікації. Поступово ефективність виробництва продуктів харчування підвищувалася, стимулюючи зростання населення і забезпечуючи життєздатність крупних поселень. Це з часом привело до урбанізації і розквіту міст.

Після аграрної революції слідували ряд промислових революцій, що почалися в другій половині XVIII століття. Вони стали віхами на дорозі від використання м'язової сили до механічної енергії, який привів до сьогоденішнього історичного моменту, коли в процесі четвертої промислової революції виробництво розвивається за рахунок пізнавальної діяльності людини.

Перша промислова революція тривала з 1760-х по 1840-і роки. Її пусковим механізмом стало будівництво залізниць і винахід парового двигуна, що сприяло розвитку механічного виробництва. Друга промислова революція, що почалася в кінці XIX і продовжилася до початку XX століття, зумовила виникнення масового виробництва завдяки поширенню електрики і впровадженню конвеєра. Третя промислова революція почалася в 1960-х роках. Зазвичай її називають комп'ютерною або цифровою революцією, оскільки її каталізатором став розвиток напівпровідників, використання в

шестидесятих роках минулого століття великих ЕОМ, в сімдесятих і восьмидесятих – персональних комп'ютерів і мережі Інтернет в дев'яностих.

Третя промислова революція буде мати значення для ХХІ століття таке ж саме, що перша промислова революція означала для ХІХ століття, а друга промислова революція - для ХХ століття. Як і дві перші промислові революції, вона докорінно змінить усі складові нашої роботи і життя. Традиційна вертикальна організація, характерна для економічного, громадського і політичного життя промислових революцій, в основі яких лежить викопне паливо, поступиться місцем розподілених і горизонтальних взаємодій зеленої промислової ери, що народжується. Ми переживаємо глибоку перебудову самого підходу до структуризації суспільства, перехід від ієрархічної структури до горизонтальної.

Подібно до будь-якої іншої комунікаційної і енергетичної інфраструктури в історії, стовпи третьої промислової революції повинні закладатися одночасно, інакше фундамент буде неміцним. Це відбувається тому, що кожен стовп може виконувати свою функцію тільки у взаємозв'язку з іншими стовпами. У основі третьої промислової революції лежать п'ять стовпів:

- 1) перехід на поновлювані джерела енергії;
- 2) перетворення усіх будівель на кожному континенті в міні-електростанції, що виробляють електроенергію в місці її споживання;
- 3) використання водневої і інших технологій в кожній будівлі для акумуляції періодично генерованої енергії;
- 4) використання інтернет-технологій для перетворення енергосистеми кожного континенту на інтелектуальну електромережу, що забезпечує розподіл енергії, подібно до розподілу інформації в Інтернеті (мільйони будівель, що генерують невеликі кількості енергії, можуть віддавати надлишки в електромережу і ділитися ними з іншими континентальними споживачами);

5) переклад автомобільного парку на електромобілі із заряджанням від мережі або автомобілі на паливних елементах, які можуть отримувати енергію від інтелектуальної континентальної електромережі і віддавати надлишки в мережу.

Формулювання ідеї третьої промислової революції не можна назвати простою справою. Як відомо будь-якому авторові, все розпочинається з вибору сюжету. Тільки після цього розробляється ідея. Хороша ідея – це самоорганізуючий початок, він самоудосконалюється, починає жити власним життям і нерідко веде автора в несподіваному для нього напрямку. У нашому випадку сюжет - з'єднання комунікаційної інтернет-технології і поновлюваних джерел енергії - привів до п'яти стовпів, які разом складають ідею третьої промислової революції. Пошук сюжету став для нас дивовижною подорожжю з множиною несподіваних поворотів.

Тепер для того, щоб третя промислова революція здійснилася, бракує усього одного стовпа - транспорту. Перетворення будівель на міні-електростанції і створення енергетичного Інтернету закладає інфраструктуру для обслуговування електромобілів, що заряджаються від розетки, і автомобілів на паливних елементах, які почали сходити з конвеєра в 2011 р. Американський уряд не лише вклав \$2, 4 млрд у виведення електромобілів нового покоління на ринок, але і запропонував покупцеві податковий вирахування у розмірі \$7500 для стимулювання попиту.

Електромобілі, що заряджаються від розетки, означають кардинальну зміну енергетичного і транспортного секторів. Упродовж століття автомобільна індустрія була повністю прив'язана до нафтових компаній, точно так, як і енергетичні компанії у минулому. Сьогодні цей взаємозв'язок починає слабшати. За останній рік усі найбільші автовиробники уклали угоди з провідними енергетичними компаніями про створення нової інфраструктури для інтелектуального електротранспорту XXI століття.

Електрогенеруючі компанії швидкими темпами влаштовують станції зарядки уздовж автомагістралей, на парковках, в гаражах і комерційних

центрах для обслуговування нових електромобілів. General Motors співпрацювала з енергетичними компаніями, включаючи ConEdison, New York Power Authority і Northeast Utilities, в 2011 р., коли вона уперше продемонструвала публіці Chevrolet Volt. Daimler і RWE, друга за величиною енергетична компанія Німеччини, запустили проект із створення пунктів зарядки для електричних моделей Smart і Mercedes в столиці Німеччини. Toyota об'єдналася з EDF, найбільшою французькою енергетичною компанією, для будівництва пунктів зарядки електромобілів у Франції і в інших країнах.

Щоб зрозуміти, якою мірою третя промислова революція підриває існуючу організацію економічного життя, досить подивитися на зміни, які сталися в останнє двадцятиріччя в результаті інтернет-революції. Демократизація інформації і комунікації змінила характер глобальної комерції і соціальних стосунків не менше, чим революція в друкарській справі на початку нового часу. Тільки уявіть собі, яким може бути ефект демократизації енергії в суспільстві у поєднанні з інтернет-технологіями.

Третя промислова революція має особливе значення для бідних країн світу, що розвивається. Нам не слід забувати, що 40 % людей на Землі живуть на \$2 в день, якщо не менше, в страхітливій убогості і у більшості своїй позбавлені доступу до електроенергії. Головним важелем для витягування сотень мільйонів людей з бідності є надійний і дешевий доступ до зеленої електроенергії. Ніякий економічний розвиток не неможливий без неї. Демократизація енергії і загальний доступ до електрики - це відправна умова поліпшення життя бідних народів світу. Надання мікrokредитів для придбання мікроелектростанцій вже починає змінювати життя країн, що розвиваються, і дає мільйонам людей надію на поліпшення їх економічного стану.

Цифрові технології, засновані на апаратному і програмному забезпеченні і мережах, не є новиною, але з кожним роком вирушаючи все далі від третьої промислової революції, стають більш вдосконаленими і

інтегрованими, викликаючи трансформацію суспільства і глобальної економіки. Саме тому професори Массачусетського технологічного інституту Ерік Брінйолфссон і Ендрю МакАфі дотепно назвали цей період «другим машинним віком 2», використавши цей вираз в назві своєї книги, виданої в 2014 році. У ній вони стверджують, що світ знаходиться на межі епідемоподібного вибуху, при якому наслідки цих цифрових технологій виявляться «у всій своїй красі» в автоматизації і створенні «безпрецедентних речей».

В Німеччині йде обговорення «Індустрії 4.0». Цей термін народився в 2011 році на ярмарку Ганновера і був призначений для позначення процесу корінного перетворення глобальних ланцюжків створення вартості. Поширюючи технологію «розумних заводів», четверта промислова революція створює світ, в якому віртуальні і фізичні системи виробництва гнучко взаємодіють між собою на глобальному рівні. Це забезпечує повну адаптацію продуктів і створення нових операційних моделей.

Для виявлення мегатрендів і розкриття широкого спектру технологічних драйверів четвертої промислової революції розподілимо ці тренди по трьох блоках: фізичному, цифровому і біологічному. Всі вони зв'язані між собою. При цьому різні технології використовують переваги один одного на основі винаходів і розвитку кожній з них.

Існує чотири основні фізичні прояви переважаючих технологічних мегатрендів, які є очевидними завдяки своїй матеріальності:

- безпілотні транспортні засоби;
- 3d-друк;
- передова робототехніка;
- нові матеріали.

Одним з головних мостів між фізичною і цифровою реальністю, який створений четвертою промисловою революцією, є Інтернет речей (ІВ) або «Інтернет всіх речей». У найпростішій формі він може бути визначений як взаємодія між речами (продуктами, послугами, місцями і інше) і людьми, яка

забезпечується взаємозв'язаними технологіями і різними платформами.

Датчики і інші багаточисельні засоби з'єднання речей фізичного світу з віртуальними мережами розвиваються вражаючими темпами. Компактніші, дешевші і розумніші датчики встановлюються в будинках, в одязі, в аксесуарах, в містах, на транспорті, в енергомережах, а також у виробничих процесах. Сьогодні існують мільярди пристроїв по всьому світу, включаючи телефони, планшети і комп'ютери, які сполучені з мережею Інтернет. Їх кількість істотно зростає протягом найближчих декількох років, по деяких оцінках – від декількох мільярдів до трильйона, що радикально змінить спосіб управління ланцюжками постачань, надавши можливість здійснювати моніторинг і оптимізацію активів, а також діяльність підприємства на найдетальнішому рівні. В рамках процесу це матиме трансформуючу дію на всі галузі промисловості, від виробництва і інфраструктури до охорони здоров'я.

Інновація – це складний соціальний процес, який не слід приймати як даність. Таким чином, навіть якщо в цьому розділі вказаний широкий спектр технологічних досягнень, які здатні змінити світ, поважно приділити особливу увагу тому, як ми можемо забезпечити спрямованість таких досліджень і досягнень на самі благі результати.

Наукові установи часто розглядаються як передовий рубіж розробки прогресивних ідей. Проте останні дані вказують на те, що сьогодні університети, керуючись кар'єрними міркуваннями і умовами фінансування, віддають перевагу поетапним консервативним дослідженням над сміливими інноваційними програмами. .

Протиотрутою відносно консерватизму досліджень в науковому співтоваристві є стимулювання комерціалізації наукових розробок. Але і тут виникають свої проблеми. Так, в 2015 році компанія Uber Technologies Inc. залучила на роботу сорок дослідників і учених в області робототехніки з Університету Карнегі Меллон, що склали значну частину кадрових ресурсів лабораторії, вплинувши, таким чином, на її дослідницький

потенціал і поставивши під загрозу контрактні стосунки університету з Міністерством оборони США і іншими організаціями.

Для стимулювання передових фундаментальних досліджень і інноваційних технологічних вживань на науковому і діловому світі уряду повинні активніше фінансувати амбітні дослідницькі програми. Партнерство між державним і приватним секторами в області досліджень також має бути направлене на створення знань і людського капіталу для загальної користі.

Історія розвитку світової економіки і економічної думки свідчать, що інвестиції займають провідну роль у формуванні і зміцненні виробничого потенціалу, соціальної сфери і впливають на різні напрями громадського життя і цей факт визнається усіма представниками провідних економічних шкіл. Розгляд різних наукових концепцій, що трактують суть і роль інвестицій в розвитку світової економіки, заслуговує на величезну увагу у зв'язку з необхідністю створення теоретичної бази для вивчення інвестицій і інвестиційного процесу як об'єкту управління.

США — лідер світової економіки, країна, яка за рівнем та масштабами розвитку значно випереджає будь-яку з інших розвинених держав. За умов все більшої глобалізації міжнародної економіки показники ділової активності всередині США є "барометром" для світової економіки, безпосередньо впливають на рух циклу та зміни стану національних економік. Розвиток економічних процесів у Сполучених Штатах Америки є одним з головних генераторів зрушень в економіці усього світу.

Американська модель інвестиційної політики більшою мірою орієнтована на реалізацію принципів економічної свободи та економічного лібералізму, ніж на серйозне пряме втручання в економічний процес, яке традиційно розглядається як їх неприпустиме обмеження. Ключова роль в державній інвестиційній політиці відводиться податковим інструментам. А в цілому, прагнення американського уряду залучити до міжнародної економічної сфери якомога більш широкого кола учасників, максимально розширити експортний потенціал країни і стало відображенням основного

змісту діяльності зовнішньоекономічних інститутів, як на федеральному, так і місцевому рівнях в США. Узгодженість і загальна спрямованість дій цих інститутів стали головною складовою успіху цієї країни на світовому ринку сьогодні.

Європейський Союз проводить збалансовану і послідовну інвестиційну політику. Інвестиційна діяльність ЄС являє собою багаторівневу і структуровану систему, в якій комплексно поєднуються наддержавна, державна і регіональна інвестиційна політика. Головну роль в організації інвестиційної діяльності ЄС відіграють спеціалізовані міждержавні фінансово-інвестиційні установи, фонди та програми розвитку. Крім того, значна увага в країнах ЄС приділяється розвитку інвестиційних інституцій, які являють собою поєднання дослідницьких і консультативно-інформаційних центрів та фондів фінансування.

Дослідження динаміки і структури державних інвестицій ЄС свідчить про те, що Спільнота не припиняє фінансування пріоритетних інвестиційних програм і продовжує політику приєднання нових членів. До того ж, держави-члени ЄС усвідомлюють важливість здійснення інвестицій у сектор наукових розробок, про що свідчить аналіз цього аспекту інвестиційної політики.

Практика розвитку економіки Китаю підтверджує, що при переході до ринку за китайським зразком можна уникнути більшості можливих негативних наслідків і забезпечити досягнення стабільних стійких темпів зростання, незважаючи на посилення процесів глобальної нестабільності. У результаті дослідження встановлено, що інвестиційна політика була і залишається для Китаю складовою економічних реформ. Успіхи Китаю в залученні закордонних інвестицій були досягнуті завдяки впровадженню пільгової політики, яка заохочує вкладення капіталу. Залучення інвестицій для окремих провінцій країни стало поштовхом до стабільного зростання економіки Китаю в умовах глобалізації та зростаючої нестабільності у світі, адже Китай продовжує утримувати позиції серед найбільших експортерів капіталу, при цьому чітко реалізуючи свої національні інтереси.

Моделювання попиту на ринку інвестиційних товарів дозволяє визначити функції досліджуваної категорії та визначити найбільш релевантні фактори, що впливають на капітальні інвестиції. Функції, що характеризують інвестиційний попит і враховують часові зміни факторних ознак, дозволяють в подальшому ідентифікувати рівноважну точку, до якої прямує інвестиційний сектор.

Результати проведеного моделювання можуть бути інструментами аналізу закономірностей розвитку інвестиційного сектора всіма суб'єктами, що здійснюють діяльність на ньому. Так, держава і суб'єкти господарювання, які одночасно можуть бути як інвесторами, так і споживачами інвестиційних ресурсів, мають можливість оперативного проводити корегування власних стратегій, спрямованих у випадку державного управління на підвищення економічного зростання країни та задоволення суспільних потреб, а у випадку функціонування інших учасників інвестиційного сектора – на максимізацію прибутку.

Варто зауважити, що попит і пропозиція є базовими поняттями економічної теорії, які мають конкретний зміст, що є універсальним для ринків різної спеціалізації та територіальної належності. Однак оскільки економічні відносини на ринку формуються у процесі взаємодії його суб'єктів щодо привласнення, обміну чи відчуження конкретного об'єкта, то характеристики цього об'єкта мають значний вплив на кон'юнктуру ринку та фактори, що її визначають.

Важливим є той факт, що саме на основі балансування попиту та пропозиції відбувається встановлення рівноважної ціни на інвестиційні ресурси та продукти, яка відображає реальне становище даного сектору і є сигналом для потенційних інвесторів та емітентів щодо доцільності та можливої результативності діяльності у цьому секторі.

Двома позитивними загальнодержавними факторами, які сприяють підвищенню інвестиційної привабливості регіонів є спеціальні заходи із залучення інвесторів на державному рівні та Євроінтеграція. Погіршення

інвестиційної привабливості міст та областей України здійснюється під дією факторів державного рівня: відсутності законодавчих актів, нестабільності законодавчої бази, дії посадових осіб.

Отже, в Україні на сьогодні існує ціла низка проблем, що перешкоджають поліпшенню інвестиційної привабливості регіонів, а саме: інфляція, обмежена зацікавленість потенційних інвесторів, істотне податкове навантаження.

АНОТАЦІЯ

Влаєвої М.Б.,

(ініціали студента)

«Інвестиційний сектор економіки: розвиток в умовах 3 промислової революції»

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «051 «Економіка»» за магістерською програмою «Теорії та моделі управління економікою»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічні відносини, що виникають в рамках інвестиційного сектора економіки між покупцями та продавцями інвестиційних ресурсів, посередниками та регуляторами цього сектора.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інвестиційного сектору в умовах Третьої промислової революції.

Проаналізовано вплив Третьої промислової революції на інвестиційний сектор економіки, особливості інвестування та сучасний стан цього сектору в умовах розгортання Третьої промислової революції.

Запропоновано перехід на поновлювані джерела енергії; перетворення усіх будівель на кожному континенті в міні-електростанції, що виробляють електроенергію в місці її споживання; використання водневої і інших технологій в кожній будівлі для акумуляції періодично генерованої енергії; використання інтернет-технологій для перетворення енергосистеми кожного континенту на інтелектуальну електромережу; перехід автомобільного парку на електромобілі із заряджанням від мережі або автомобілі на паливних елементах.

Ключові слова: інвестиційний сектор, інвестиції, ринок інвестиційних товарів, третя промислова революція, інвестування.

ANNOTATION

Vlaeva M.B.,

(students surname and initials)

"Investment Sector of the Economy: Development in the 3 Industrial Revolution",

(work title)

thesis for Master degree in specialty «051 Economy» under the program "Theories and models of economic management",

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

This thesis consists of three chapters. Object of study is the economic relations that arise within the investment sector of the economy between buyers and sellers of investment resources, intermediaries and regulators of this sector.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the investment sector in the conditions of the Third Industrial Revolution.

The influence of the Third Industrial Revolution on the investment sector of the economy, features of investment and the current state of this sector in the conditions of the Third Industrial Revolution have been analyzed.

The transition to renewable energy sources is proposed; transformation of all buildings on each continent into mini-power plants producing electricity at the place of its consumption; the use of hydrogen and other technologies in each building for the accumulation of periodically generated energy; use of Internet technologies for transforming the power system of each continent into the intelligent power grid; transfer of a car park to an electric vehicle with a charge from a network or a car on fuel cells.

Keywords: investment sector, investment, investment goods market, third industrial revolution, investment.